

Het Veer & De Vinderij: onderwijs in het multifunctioneel centrum

MFC Het Veer biedt dagopvang aan kinderen en jongeren met een beperking die niet of slechts deeltijds naar school gaan. Ze krijgen er therapie en activiteiten waarbinnen ze zich kunnen ontwikkelen in een stimulerende omgeving. Soms kunnen ze ook een vorm van onderwijs krijgen. Ouders worden geholpen bij het kiezen van hulpmiddelen voor hun kind. Er wordt hen ook emotionele steun geboden en hulp bij papierwerk. De dagopvang van de kinderen is niet rechtstreeks toegankelijk (NRTH).

Doelgroep van MFC Het Veer (46 kinderen in het totaal):

- Dagopvang voor kinderen van 0 tot 6 jaar met een verstandelijke beperking, al dan niet in combinatie met een motorische beperking en/of autisme
- Dagopvang voor kinderen en jongeren tussen 6 en 21 jaar met ernstige verstandelijke beperking in combinatie met een motorische beperking (10 plaatsen – momenteel 13 kinderen).

Er zijn zes leefgroepen, elk met een team van verschillende experts (coördinerende arts, verpleegkundige, orthopedagoog, sociale dienst, therapeuten, opvoeders en coördinator).

BuBaO De Vinderij is met zijn hoofdcampus gelegen in Lokeren (op 12 km van MFC Het Veer). BuBaO De Vinderij bestaat in Lokeren uit twee scholen.

- Vinderij 1: type 3 en 9 op de campus in Lokeren (op 12 km van MFC Het Veer)
- Vinderij 2: type basisaanbod (Rode Parel) - type 2 (Gele Parel) met 2 vestigingsplaatsen, namelijk op de campus in Lokeren en in Sint-Niklaas (MFC Het Veer)

In BuBaO De Vinderij type 2 werken orthopedagogen, een psychologe, ASV-leerkrachten (inclusief sport en ICT), ergotherapeuten, logopedisten, kinesisten, verzorgend personeel en verpleegkundigen, naast administratief personeel en directie.

In de vestigingsplaats in Sint-Niklaas - specifiek de Veerderij-werking - werken 3 FTE leerkrachten/paramedici (voor acht kleuters en acht kinderen uit het lager onderwijs). De Veerderij-werking is het onderwijs dat MFC Het Veer en BuBaO De Vinderij samen vormgeven onder de vorm van een geïntegreerde werking of Tijdelijk Onderwijs aan Huis (TOAH)/Permanent Onderwijs aan Huis (POAH). De Veerderij-werking wordt dus als naam gebruikt voor kinderen uit MFC Het Veer die op de een of andere manier ook onderwijs volgen in BuBaO De Vinderij. De Vuurtorenklas is de naam van de structurele samenwerking voor het effectief geïntegreerd onderwijs voor kinderen met EMB. Deze Vuurtorenklas is een klas buitengewoon lager onderwijs. Er is daarnaast ook de Zeesterrenklas, waar kleuters van MFC Het Veer onderwijs krijgen van leerkrachten/paramedici van BuBaO De Vinderij, maar dit onder de vorm van TOAH/POAH.

Korte historiek

Sinds 2012-2013 is een samenwerking opgestart tussen MFC Het Veer en BuBaO De Vinderij, met als doel om kinderen tijdelijk of permanent onderwijs aan huis te bieden via TOAH of POAH. Vanaf het schooljaar 2017-2018 werd deze samenwerking verder geïntensiveerd met de opstart van de Vuurtorenklas. Deze klas bevindt zich in het MFC Het Veer en wordt bemand door leerkrachten van BuBaO De Vinderij. Op die manier werd MFC Het Veer een bijkomende vestigingsplaats van BuBaO De Vinderij (type 2/basisaanbod). De Vuurtorenklas biedt plaats aan acht kinderen met een ernstige meervoudige beperking (EMB), voor wie voltijds onderwijs op de hoofdschool van BuBaO De Vinderij (nog) niet haalbaar is.

Sinds 2020-2021 is er daarnaast ook een samenwerking met BuBaO De Vinderij voor onderwijs aan kleuters, voornamelijk onder de vorm van TOAH, maar soms ook POAH. MFC Het Veer geldt voor deze kleuters dan ook niet als bijkomende vestigingsplaats van BuBaO De Vinderij. Deze werking situeert zich in de Zeesterrenklas, waarvoor een klaslokaaltje in MFC Het Veer beschikbaar is. Het aantal kinderen varieert van jaar tot jaar, gemiddeld zijn dat er zeven. De kinderen zijn er niet altijd allemaal, maar in een roterend systeem.

Door de verlaging van de leerplichtleeftijd van zes naar vijf jaar in 2020, bevinden sommige kinderen zich op de grens tussen de Zeesterrenklas en de Vuurtorenklas. Dit wordt doorgaans opgelost door een jaar POAH als de kinderen vijf jaar zijn. Hoewel de Vuurtorenklas bedoeld is voor lagere schoolkinderen, startte schooljaar 2024-2025 toch een vijfjarige ter vervanging van een uitstromer.

Daarnaast blijft er in MFC Het Veer ook een samenwerking bestaan met het regulier onderwijs onder de vorm van TOAH of POAH. In 2023-2024 werd voor de eerste keer ook POAH georganiseerd voor een kind vanuit het BuSO. Het plan is om dit verder uit te breiden. Ook andere scholen dan BuBaO De Vinderij worden sinds 2024-2025 ingeschakeld voor een beperkt aanbod vanuit buitengewoon onderwijs (POAH en TOAH).

Momenteel zijn er dertien kinderen ouder dan zes jaar die beroep doen op MFC Het Veer. Zeven kinderen zitten in de Vuurtorenklas, waarvan één kindje jonger is dan zes jaar. Twee kinderen hebben een onderwijsaanbod via andere samenwerkingen (secundair onderwijs). Vijf kinderen hebben een vrijstelling van onderwijs, maar twee daarvan krijgen toch beperkt onderwijs aangeboden via de Vuurtorenklas. Dit maakt dat er dus slechts drie van de dertien kinderen ouder dan zes jaar geen onderwijsaanbod ontvangen.

De samenwerking tussen MFC Het Veer en BuBaO De Vinderij ligt formeel en (infra-)structureel vast. Er vinden op regelmatige basis afstemmingsoverleggen plaats om het beleid af te stemmen tussen de twee organisaties. Tijdens het interview wordt heel expliciet vermeld dat voor elk kind elk jaar opnieuw de vraag gesteld wordt of en hoe onderwijs, hoe beperkt ook, haalbaar kan zijn voor dit kind.

VISIE

Alle betrokken partners delen de visie dat alle kinderen recht hebben op onderwijs, ook kinderen met EMB. Deze visie wordt ook ondersteund vanuit BuBaO De Vinderij en het betrokken CLB. Samen werd een gemeenschappelijk kader vastgelegd om dit onderwijs, ook voor kinderen met EMB, kwaliteitsvol vorm te geven.

In 2017 werd hiervoor een gezamenlijke visietekst opgesteld, door alle partners. Jaarlijks maken ze een nieuwe samenwerkingsovereenkomst op met alle partners, waarbij de visie in grote lijnen bevestigd wordt. Een plan dient nog te worden opgemaakt om met regelmaat de visie te herbekijken.

Visie op kinderen met EMB

Binnen het samenwerkingsproject tussen MFC Het Veer, BuBaO De Vinderij en het CLB staat een warme, respectvolle en hoopvolle kijk op kinderen met EMB centraal. Elk kind wordt erkend als een uniek persoon met ontwikkelingsmogelijkheden, hoe beperkt en traag die ontwikkeling soms ook is. De betrokken professionals geloven diep in het potentieel van elk kind, en benaderen hen niet vanuit beperkingen, maar vanuit kansen om te groeien – in kleine stapjes, met geduld, volharding en liefdevolle zorg.

Concreet blijkt uit het interview dat deze visie niet alleen gedragen wordt door de werking, maar ook leeft bij de betrokken medewerkers. Zo werd herhaaldelijk benadrukt dat elk kind recht heeft op een individueel afgestemd aanbod. De orthopedagoge zei hierover:

“Elk kind moet kansen krijgen om te groeien – in kleine stapjes, met geduld, volharding en liefdevolle zorg.”

De Vuurtorenklas is niet enkel een project, maar een structureel aanbod waar zorg en onderwijs vervlochten zijn.

We vertrekken vanuit het idee dat elk kind met EMB:

- In relatie kan treden met zijn omgeving
- Wensen en behoeften – hoe subtiel ook – kan uiten
- Effectief kan leren, mits het aanbod zorgvuldig afgestemd wordt op hun individuele noden en ritme

Hun leer- en leefomgeving wordt zo georganiseerd dat er maximale rust, voorspelbaarheid en veiligheid is, in combinatie met zinvolle prikkels en structuur. Er is veel aandacht voor het alertheidsniveau van kinderen, de nood aan recuperatietijd, en de rol van gedragsregulatie en comfort.

De basisdimensies van kwaliteit van leven – fysiek en emotioneel welbevinden, autonomie, sociale relaties, persoonlijke ontwikkeling en participatie – vormen het fundament voor alle begeleiding en ondersteuning.

Ook het gezin waarin het kind opgroeit krijgt de nodige erkenning. Ouders worden beschouwd als volwaardige en onmisbare partners. Ze kennen hun kind het best en worden ondersteund en empowered in hun rol, via transparant en gelijkwaardig overleg.

Visie op onderwijs aan kinderen met EMB

Kinderen met EMB hebben recht op een kwaliteitsvol en doelgericht onderwijsaanbod dat bijdraagt aan hun welbevinden, ontwikkeling en maatschappelijke participatie. Onderwijs voor deze doelgroep is méér dan leerstofoverdracht: het is het ondersteunen van groei, zelfredzaamheid en verbondenheid, met respect voor het eigen ritme van elk kind.

Elk kind heeft recht op de voor hem/haar meest effectieve insteek. Steeds moet per kind naar een toegangspoort worden gezocht. Die kan per kind/per situatie meer individueel of in kleine groep zijn. Het kan gaan om rechtstreeks leren, of eerder onrechtstreeks voorwaarden scheppen.

BuBaO De Vinderij type 2, MFC Het Veer en het CLB onderstrepen gezamenlijk de waarde van onderwijs, ook voor deze vaak kwetsbare groep. Ze kiezen bewust voor een individueel aangepast onderwijscurriculum, afgestemd op:

- Alertheid en belastbaarheid
- Medische en gedragsmatige uitdagingen
- De leefwereld en ontwikkelingsfase van het kind

Elke leerling met EMB krijgt een doelgericht en systematisch onderwijsaanbod, dat:

- Realistisch is, maar tegelijk hoge verwachtingen koestert
- Werkt met korte, frequente en goed opgebouwde leermomenten
- Zich richt op concrete doelen zoals zelfredzaamheid, communicatie en sociaal contact

Er is expliciete erkenning dat onderwijs ook zinvol kan zijn voor kinderen die voorheen een vrijstelling van leerplicht kregen. Daarom wordt bij elke kindbespreking systematisch geëvalueerd of onderwijs (opnieuw of alsnog) een meerwaarde kan betekenen. Dit gebeurt in dialoog met ouders, CLB en betrokken professionals.

In uitzonderlijke situaties – zoals extreme medische kwetsbaarheid of sterk ontregeld functioneren – wordt bewust gekozen voor comfort en zorg op de eerste plaats. Maar de fundamentele houding blijft: *“Wat kunnen we mogelijk maken?”* in plaats van *“Waarom zou het niet kunnen?”*

Visie op het complementair of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod voor kinderen met EMB

In de Vuurtorenklas wordt bewust gekozen voor een geïntegreerde benadering waarbij onderwijs en zorg niet naast elkaar, maar met elkaar verweven zijn. Kinderen krijgen hun onderwijsaanbod op de site van MFC Het Veer, waar de infrastructuur en zorgcontinuïteit optimaal zijn afgestemd op EMB-leerlingen. Dit vermijdt pendelbelasting en maakt een totaaltraject mogelijk op één vertrouwde plek.

Deze samenwerking tussen onderwijs, welzijn en gezondheidszorg is intens en structureel:

- Leerkrachten, opvoeders en therapeuten werken transdisciplinair samen aan gemeenschappelijke doelen
- Ouders zijn steeds betrokken als gelijkwaardige partners
- Het CLB speelt een belangrijke rol in opvolging, evaluatie en toetsing van het traject

Er is een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden en regelmatige, transparante communicatie tussen alle betrokkenen. De meerwaarde van samenwerking wordt door elk van de partners expliciet erkend en actief ondersteund. Regelmatig overleg zorgt ervoor dat:

- Iedereen op dezelfde lijn zit
- Doelstellingen afgestemd blijven op actuele noden
- Draagkracht van kind, gezin én team bewaakt wordt

Totstandkoming van de visie

Deze visie is gegroeid uit:

- Praktijkervaring met EMB-leerlingen
- Observaties van wat wel en niet werkte bij pendeltrajecten
- Behoeftte om kinderen ouder dan zes jaar gepast te laten doorstromen zonder verlies aan kwaliteit
- Een gedeeld engagement van alle partners om onderwijs voor álle kinderen waar te maken

Er werden beleidsmatige aanpassingen gedaan om deze visie te ondersteunen, zoals:

- Creatie van een vestiging van BuBaO De Vinderij op de site van MFC Het Veer
- Inbedden van overlegmomenten tussen onderwijs en welzijn
- Afstemmen van aanmeldingsprocedures om doorstroming mogelijk te maken, zonder impact op jongere doelgroepen

Sterktes, uitdagingen en groeikansen

Sterktes:

- Zeer sterke betrokkenheid van alle partners
- Warm en respectvol zorgklimaat
- Heldere visie die gedragen wordt door iedereen
- Kwalitatieve transdisciplinaire samenwerking
- Systematische evaluatie per kind

Uitdagingen:

- Personele en organisatorische draagkracht behouden
- Rekening houden met medische complexiteit en gedragsproblematiek
- (Groei)balans bewaken tussen onderwijsaanbod en zorgcapaciteit
- Instroom – uitstroomverhouding structureel verankeren
- Mogelijkheden zichtbaar maken in plaats van beperkingen

Groeikansen:

- Verder investeren in vorming, coaching en kennisdeling
- Blijvend versterken van methodieken om kleine leerwinst te objectiveren
- Uitwerken van beleid voor uitzonderingssituaties waar onderwijs tijdelijk geen meerwaarde heeft
- Verder en blijvend formaliseren van samenwerking in beleidsdocumenten

BELEID

Op basis van de kwaliteitsindicatoren uit het referentiekader kan gesteld worden dat er gedragen beleid is met een gedeelde visie: de samenwerking tussen onderwijs en welzijn open, transparant en respectvol is.

Personeels- en professionaliseringsbeleid

Zowel BuBaO De Vinderij als MFC Het Veer voeren een doordacht, samenhangend en gedragen personeels- en professionaliseringsbeleid, dat gericht is op het realiseren van een kwalitatief onderwijs- en zorgaanbod voor kinderen met EMB.

Er is sprake van een gedeelde visie waarin openheid, dialoog, samenwerking en levenslang leren centraal staan. Medewerkers ervaren een veilige en respectvolle leer- en werkomgeving waarin het welbevinden van iedereen – kinderen én professionals – actief bewaakt wordt. Het partnerschap tussen onderwijs en welzijn is gebaseerd op gelijkwaardigheid en respect voor ieders expertise.

Iedereen, vanuit MFC Het Veer en vanuit BuBaO De Vinderij, die betrokken is bij dit project staat erachter, op alle niveaus. Toch is er een zekere bezorgdheid die te maken heeft met de invloed van veranderende wetgeving (en gegarandeerde schoolloopbaan) en moeilijke doorstroom van kinderen naar het secundair onderwijs waardoor geen extra kleuters kunnen ondersteund worden. Dit heeft impact op de beschikbare personeelsuren. Telkens opnieuw is het afwachten of het blijft werken of niet.

Multidisciplinair team en samenwerking

Er is een sterk interdisciplinair team actief binnen het project, bestaande uit:

- Leerkrachten van BuBaO De Vinderij
- Opvoeders van MFC Het Veer
- Kinesitherapeut, ergotherapeut en logopedist van MFC Het Veer: zij krijgen een opvolgfunctie om mee de ontwikkelingsdoelen te bewaken. Zij voorzien therapie op niet-systematische basis, vooral om de opvolgfunctie te kunnen realiseren. Zij zijn met regelmaat aanwezig in de leefgroep en klas om te observeren, feedback te geven, te illustreren, ... en sluiten ook aan bij overlegmomenten. Ergo en logo kunnen, naast een opvolgfunctie, ook een actieve therapeutische functie hebben als er specifieke doelen zijn binnen hun vakgebied
- De orthopedagogen van MFC Het Veer en van BuBaO De Vinderij als coach en aanspreekpunt
- CLB en directies

Deze professionals werken samen in functie van het kind, met heldere taakafspraken en wederzijds respect voor de verschillen in arbeidsstatuut (onderwijs vs. zorg). De sfeer is collegiaal: leerkrachten schrikken er niet voor terug om – indien nodig – mee te helpen in de leefgroep, zodat een onderwijsmoment mogelijk wordt. Die wederzijdse flexibiliteit is een sterke troef van het project.

Personeelsbeleid met aandacht voor betrokkenheid en keuzevrijheid

De leerkrachten die in de Vuurtorenklas op MFC Het Veer werken, komen uit eigen keuze vanuit BuBaO De Vinderij. Zij weten dat zij altijd kunnen terugkeren naar de hoofdlocatie indien blijkt dat het werken met EMB-leerlingen op deze locatie niet bij hen past (dit is zo voor leerkrachten die vast benoemd zijn). Dit verhoogt de betrokkenheid én het vertrouwen van het team.

Leerkrachten worden ondersteund door beide organisaties en kunnen met vragen terecht bij zowel BuBaO De Vinderij als bij MFC Het Veer. Dat versterkt de verbondenheid over de grenzen van de sectoren heen. Sommige leerkrachten hebben ook een achtergrond als paramedicus (bijvoorbeeld ergotherapeut of logopedist) of als opvoeder.

Professionalisering: kansen en opvolging

Er is een duidelijke professionaliseringsstrategie, met de mogelijkheid om vorming te volgen via zowel BuBaO De Vinderij als via MFC Het Veer. De leerkrachten uit de Vuurtorenklas verkiezen veelal de vormingen via MFC Het Veer, het is immers de doelgroep waarover ze vaak bijkomende inzichten ze kunnen gebruiken. Verder zijn er ook:

- Gemeenschappelijke studiedagen
- Regelmatige overlegmomenten waarin ook gekeken wordt naar opleidingsnoden
- Individuele coaching op maat door de orthopedagoog
- Specifieke aandacht voor beginnende leerkrachten en teamleden

Deze professionalisering is niet vrijblijvend: het wordt actief aangemoedigd en de implementatie ervan wordt besproken tijdens overleg. De nadruk ligt op leren van elkaar, van externe initiatieven én vanuit de praktijkervaring op de werkvloer.

In het interview kwam ook het belang van professionele vrijheid en keuze naar voren. De orthopedagoge vertelde dat de leerkrachten uit vrije keuze instappen en dat wie zich minder comfortabel voelt, zonder druk kan terugkeren (indien vast benoemd). Dit duidt op een sterk personeelsbeleid dat inzet op intrinsieke motivatie en welzijn.

“We hebben hier niemand tegen zijn zin.”

Elke betrokkene wordt ondersteund om de specifieke noden van kinderen met EMB te leren kennen en de gepaste begeleidingsvormen te hanteren. Dat is essentieel voor de kwaliteit van het aanbod.

Beleidsondersteuning en ontwikkelproces

Het beleid dat nu wordt gevoerd, kwam tot stand via:

- Draagvlak en praktijkervaring van beide organisaties
- Aandacht voor het unieke karakter van de EMB-doelgroep
- Afstemming met CLB, pedagogische begeleiding en leidinggevenden van beide partners
- Regelmatige reflectie- en evaluatiegesprekken met teamleden

Deze aanpak vertrekt niet vanuit een vast model, maar vanuit een continu proces van afstemmen, bijsturen en verbeteren. Er wordt expliciet nagedacht over de draagkracht van alle betrokkenen, zowel inhoudelijk als emotioneel.

Financieel en materieel beleid

Efficiënt gebruik van middelen

Binnen het samenwerkingsproject tussen BuBaO De Vinderij en MFC Het Veer is er sprake van een efficiënte en doordachte inzet van financiële en materiële middelen, gericht op het realiseren van een kwaliteitsvol aanbod voor kinderen met EMB.

De middelen worden gecombineerd en complementair ingezet:

- MFC Het Veer voorziet de fysieke infrastructuur (klaslokalen, ruime verzorgingsruimtes, hulpmiddelen zoals tilliften, aangepaste meubilair)
- BuBaO De Vinderij staat in voor het educatief materiaal, aangepast aan de noden van EMB-leerlingen.
- Er zijn geen expliciete afspraken over het gebruik van materialen uit klas door leefgroep of omgekeerd, maar dit is ook nog niet nodig geweest. Zo zitten bijvoorbeeld de knutselmaterialen voor de klas in boxen geleverd door de leefgroep en staan deze in het klasgedeelte van de leefgroep. De leefgroep mag er zeker gebruik van maken, en plaatst uit zichzelf ook telkens alles mooi terug op zijn plaats
- Wanneer iets defect is, werd er nog nooit moeilijk gedaan over het herstel: wie het defect veroorzaakt (welzijn of onderwijs) zorgt voor herstel/vervanging
- Vervoer: vervoer van kinderen uit de Vuurtorenklas is voor het MFC en niet voor de school

Over deze taakverdeling bestaan duidelijke afspraken, die jaarlijks worden geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd. Dit duidt op een beleid dat flexibel en afgestemd is, zonder nodeloze bureaucratische last voor de betrokken medewerkers.

Transparantie en gedeeld eigenaarschap

Hoewel de leerkrachten en orthopedagogen zelf geen directe inzage hebben in de financiële structuren, is het vertrouwen in de beleidsverantwoordelijken groot. Er leeft geen gevoel van financiële druk, extra planlast of onzekerheid over middelen.

Dit wijst op een gezonde organisatiecultuur, waarin:

- Beleidsbeslissingen genomen worden door directie
- Medewerkers zich kunnen focussen op hun kerntaken
- Duidelijkheid en rust bestaat rond financiële ondersteuning

Beleid en samenwerking

Zowel BuBaO De Vinderij als MFC Het Veer voeren een eigen financieel beleid, maar de samenwerking wordt structureel ondersteund door beleidsmatige afspraken over het gedeeld gebruik van ruimte, materiaal en inzet van middelen. Deze afspraken zijn ingebed in de samenwerkingsovereenkomst en maken doelgerichte samenwerking mogelijk. Er vindt op regelmatige basis een afstemmingsoverleg plaats, en elk jaar opnieuw wordt de samenwerkingsovereenkomst opnieuw bekeken, geëvalueerd en aangepast wanneer het nodig zou blijken. Elke betrokkene spreekt bovendien opnieuw het engagement voor het project uit.

Er is ook overleg over:

- Het afstemmen van prioriteiten (bijvoorbeeld bij vervanging van materiaal of bijkomende noden)
- Gezamenlijk plannen van investeringen, indien nodig
- Het optimaliseren van bestaande middelen (bijvoorbeeld gedeeld gebruik, onderhoud, opvolging)

Beide partners hebben zicht op materiële noden, ook al is dit vooral geconcentreerd bij de beleidsverantwoordelijken.

Fysieke en mentale veiligheid in leef-, leer- en werkomgeving

Veiligheid en warmte staan voorop, zodat de kinderen zich kunnen ontplooien. Zorg voor comfort is daarbij een essentiële voorwaarde. Hulpmiddelen als tillift, bad, verzorgingskussens en aangepaste toiletmogelijkheden zijn in MFC Het Veer voorhanden.

Gezien het onderwijs op de vestiging van het MFC gebeurt, is de infrastructuur aangepast aan de behoeften van de kinderen met EMB. Elke leefgroep beschikt over een ruim verzorgingslokaal waar tilliften en grote verzorgingstafels (hoog-laag) voorzien zijn.

Een klasgroep wordt ingericht op de site van MFC Het Veer, dat hiermee een vestigingsplaats wordt van BuBaO De Vinderij Type 2, voor minimum zeven kinderen met EMB, afkomstig uit twee leefgroepen (Bonte Vogel en 't Sloepje). Alle kinderen hebben een leefgroep met vaste opvoedsters als uitvalsbasis. Daarnaast worden zij voor individueel leren en voor korte groepsactiviteiten door een leerkracht begeleid. De leerkracht maakt hiervoor gebruik van het leefgroeplokaal of een apart klaslokaal.

De kinderen uit de ene leefgroep zijn wat sterker dan deze uit de andere leefgroep. Naast het klaslokaal is er ook in elke leefgroep ruimte voorzien voor 'de klas'. Na een tijdje werd een glazen deur voorzien tussen deze hoek en de leefgroep. Nadien werd er folie op gekleefd, omdat de afleiding om telkens van de ene ruimte naar de andere te kijken te groot was. Momenteel zijn er nu ook plannen om omwille van dezelfde reden gordijnen te voorzien aan de ramen. Voorlopig zit er ook nog veel materiaal in open kasten, ook daar worden fronten voorzien, zodat er minder afleiding is en het materiaal veilig weg geborgen zit.

Zelden zitten alle kinderen bij elkaar. De ene leefgroep is heel ruim, en daar kan het wel gebeuren dat alle kinderen uit de Vuurtorenklas samen zitten.

Er is een duidelijk plan dat in het begin van het schooljaar wordt vastgelegd wie van welke ruimte gebruik maakt, maar men gaat daar ook met een zekere flexibiliteit mee om en houdt rekening met elkaar.

Sterktes, uitdagingen en groeikansen

Sterktes:

- Vertrouwen tussen verschillende partners
- Vrijwillige inzet van leerkrachten en respectvolle terugvaloptie
- Coaching door orthopedagoog en gedeelde vormingsmogelijkheden
- Trans-disciplinaire werking zichtbaar op werkvloer
- Vlotte samenwerking zonder rivaliteit of sectorale wrevel
- Regelmatige dialoog over werkbaarheid en opleidingsnoden
- Heldere afspraken met betrekking tot infrastructuur en werkingsmiddelen

Uitdagingen:

- Blijvend opvolgen van belasting en draagkracht van medewerkers
- Tijdig signaleren en inspelen op risico op overvraging
- Verdere verankering van afspraken in formeel beleid
- Blijven betrekken van CLB in het beleid

Groeikansen:

- Blijven investeren in coaching en vorming
- Evaluatie van de impact van professionaliseringstrajecten
- Formele vastlegging van de samenwerkingsovereenkomst tussen onderwijs en welzijn met betrekking tot personeelsondersteuning en financiering

SAMENWERKING

Samenwerking onderwijs en welzijn

Naast de kindgebonden overlegmomenten wordt er ook tijd voorzien om de doorstroom naar en uit de Vuurtorenklas op regelmatige tijdstippen en op langere termijn te bekijken. In principe zouden er slechts tien kinderen ouder dan zes jaar in MFC Het Veer mogen verblijven, maar gezien de doorstroom naar onderwijs of andere initiatieven niet altijd haalbaar is, zijn dat er nu meer. Een aantal kinderen blijven dus hangen in de Vuurtorenklas. Dit vormt een belangrijke uitdaging. Er wordt wel al van vroeg samengewerkt en gekeken met de ouders waar kinderen kunnen uitstromen, maar dit is geen evident gegeven. Er wordt altijd duidelijk, en liefst zoveel mogelijk op voorhand, gecommuniceerd aan ouders wanneer het in het MFC ophoudt voor hun kind.

Daarbovenop werd de leerplicht verlaagd naar vijf jaar, waardoor er voor kinderen die in aanmerking komen voor de Vuurtorenklas vanaf hun zes jaar, een tussenjaar moet gerealiseerd worden onder de vorm van POAH. Een andere mogelijkheid is dat er reeds op vijf jaar aangesloten wordt in de Vuurtorenklas. Dit hangt van het leerlingenaantal in dat schooljaar en de uitstroom af.

Belangrijk is dat er verschillende soorten overleg zijn die in principe allemaal hetzelfde doel voor ogen hebben: continu reflecteren over het project zodat het kan optimaliseren en haalbaar blijft. Er is afstemmingsoverleg omtrent de organisatie; dit overleg vindt plaats tussen de directies en de orthopedagogen. Er is overleg met de school en het CLB in functie van instroom, doorstroom en uitstroom. Er is kindgericht overleg; op dat overleg sluiten ook leerkrachten, therapeuten, sociaal assistent en ouders aan.

Samenwerking met ouders

Ouders worden echt betrokken en tevens wordt er over gewaakt om geen onrealistische verwachtingen te creëren: de stappen in onderwijs zijn klein en er is geen garantie dat onderwijs organisatorisch zal mogelijk blijven voor hun kind. De doorstroom naar secundair onderwijs staat momenteel onder druk, door te weinig vrijgekomen plaatsen in de regio. Op elke bespreking zijn ouders aanwezig, dit wordt bij quasi 90% van de kinderen ook effectief gerealiseerd.

Een tip om de ouders ook telkens en blijvend te betrekken is om die aanwezigheid op teams te combineren met een voorafgaand huisbezoek van de sociaal assistent. De ouders krijgen dan de kans om in hun vertrouwde omgeving te reflecteren of ventileren over hoe zij zich voelen in het verhaal, wat ze er praktisch en inhoudelijk van vinden, wat zij anders of beter willen zien.

ONTWIKKELING STIMULEREN

De focus ligt op leren in zeer kleine groep en individueel leren. Elk kind is verschillend en krijgt een aanbod op maat. Er gaat veel aandacht naar zelfredzaamheidsvaardigheden en naar een goed evenwicht tussen leren en spelen, bewegen en rust, vrij spelen en gestructureerd spelen. Steeds wordt rekening gehouden met het algemene alertheidsniveau van een kind en met wat ze aankunnen op een bepaald moment.

Er wordt zowel leer- als zorgtijd voorzien, in kleine leergroepjes met flexibele inzet van lokalen. Ook met de leer- en zorgtijd gaan ze flexibel om, naargelang het aankunnen van elk kind. Bij de kinderen van de leefgroep De Bonte Vogel zal de juf vooral de onderwijsdoelen proberen concreter te maken in individuele sessies, en dan in tweede instantie bijvoorbeeld duo's vormen. Een deel van de doelen zal dan ook gaan om het kunnen samen zijn, om het kunnen prikkels verdragen van een ander. Soms kan er jaren aan een stuk op dezelfde doelen worden ingezet en dan kan het plots soms toch lukken. Als dat de zelfredzaamheid verhoogt, dan hebben ze alweer een mijlpaal bereikt. Bij de kinderen op een hoger niveau (leefgroep 't Sloepje) zal het leren dan meer over conditioneren gaan, en zelfs al wat schoolse vaardigheden (bijvoorbeeld sorteren op kleur) betreffen.

Therapeutische doelen worden mee opgenomen in het leer- en zorgplan en worden mee gerealiseerd door opvoeders, leerkrachten en therapeuten. Ze beogen transdisciplinair werken. De kinesitherapeut zal op systematische basis individueel werken met het kind, maar heeft ook oog voor transfer van therapeutische doelen en bewaakt dit.

Ergotherapeut en logopedist krijgen een opvolgfunctie om mee de ontwikkelingsdoelen te bewaken en voorzien therapie op niet-systematische basis. Zij zijn met regelmaat aanwezig in de leefgroep en klas om te observeren, feedback te geven, te illustreren, ..., en sluiten ook aan bij overlegmomenten op vraag.

De individuele handelingsplanning verloopt met als leidraad Programma Perspectief. Omdat handelingsplanning een cyclisch verloop kent, wordt er om de zeven/negen maanden een handelingsplanmoment ingepland in de plaats van de klassieke klassenraad bij het begin en einde van elk schooljaar. Sommige schooljaren zal dit om twee momenten gaan, het daaropvolgende schooljaar slechts om één vergadering. Ouders, betrokken hulpverleners en CLB zijn aanwezig en stellen samen de beeldvorming bij en bepalen en evalueren de individuele doelen. Van elk overleg wordt een verslag opgemaakt en opgeslagen onder 'klassenraad', ook al is dit eigenlijk een combinatie van zowel klassenraad als handelingsplanmoment. Alle domeinen worden op dit moment besproken. Klasdoelen worden niet meer opgesteld, maar alle doelen worden individueel in samenspraak met de leerkracht bepaald en dan vertaald naar onderwijsdoelen.

Beeldvorming wordt voornamelijk opgenomen door orthopedagogen en therapeuten van MFC Het Veer, observatiegegevens worden evenwel ook en misschien wel grotendeels aangeleverd door de leerkracht. Door het feit dat er in meerdere contexten zicht gekregen wordt op hoe het kind functioneert, vormt dit een krachtige uitgangsbasis voor een complete(re) beeldvorming. In de meeste gevallen volgen de kinderen uit de Vuurtorenklas minder intensief individuele therapie, maar zullen de therapeuten (logopedie en ergotherapie) als ondersteuner optreden voor de leerkrachten. Kinesithérapie blijft wel steeds doorgaan. Op die manier is er ook meer transfer mogelijk en wordt het kind in zijn geheel benaderd.

Ten alle tijde kan extra overleg ingepland worden, waarvoor elke partij initiatief kan nemen. Ook van deze extra overlegmomenten wordt verslag gemaakt, dat steeds ook aan ouders wordt bezorgd. Ouders worden ook systematisch uitgenodigd op elk overleg

Elk kind heeft een curriculum op maat. Er wordt gebruik gemaakt van ontwikkelingsgerichte materialen, zowel deze die meer uit de setting van zorg voor kinderen met EMB komen (zoals snoezelen en andere multisensorische en basale activiteiten) als uit onderwijs (schilderen, moederdagcadeau, knutselen, groepsactiviteiten, vertellen,). Deze opsplitsing is echter niet zo eenduidig, ook in onderwijs zijn er basale activiteiten, ook in zorg zijn er groepsactiviteiten.

Voor de Vuurtorenklas wordt ook een groepswerkplan (GWP) opgemaakt. Er wordt hiervoor vertrokken vanuit de beeldvorming en de individuele doelen van de leerlingen. In dit GWP worden per ontwikkelingsdomein een aantal ontwikkelingsdoelen geformuleerd waar met deze klas naartoe zal gewerkt worden. Hierop worden de groepsactiviteiten en het klasprogramma gebaseerd. In de praktijk wordt er echter niet zo vaak naar dit GWP verwezen, gezien de kinderen allemaal hun eigen ontwikkelingsdoelen en aanpak nodig hebben.

RESULTATEN

Uit het interview blijkt dat resultaatgerichtheid breed wordt opgevat. Niet enkel cognitieve doelen worden opgevolgd, maar ook sociale, zelfredzaamheids- en gedragsdoelen. Een voorbeeld:

“We werken hier met kinderen die op niveau van conditioneel leren functioneren, en dan lukt het om stappen te zetten in communicatie of omgaan met prikkels. Dat is winst.”

De beoogde resultaten van onderwijs worden voor elk kind eveneens volgens Programma Perspectief uitgezet op de Goal Attainment Scale. Iedereen (leerkrachten, therapeuten, orthopedagogen) wordt uitgenodigd om een score toe te kennen gaande van -2 tot +2. Wanneer de scores voor dezelfde gedragsindicator of doelstelling verschillen, dan wordt daarover in gesprek gegaan om een breder inzicht te krijgen in hoe het kind functioneert. De kleine stapjes worden zichtbaar gemaakt. Er wordt zeker niet alleen gekeken naar toename van schoolse vaardigheden, maar op alle ontwikkelingsdomeinen, bijvoorbeeld het omgaan met elkaar in groep of met prikkels en zelfredzaamheid op bepaalde gebieden. Het blijft een uitdaging om binnen de EMB-context schoolse leerlijnen te positioneren en daarbinnen concrete doelstellingen te formuleren.

Korte termijn doelen zijn voor de Vuurtorenklas bijvoorbeeld ook de noden van de kinderen nog beter te leren kennen. Lange termijn doelen gaan dan eerder over meer onderwijs mogelijk maken, met als ultieme doel doorstroming naar een onderwijscontext. Momenteel wordt er nagegaan op welke manier deze uitstroom beter kan opgevolgd worden om hier nog gericht naar toe te kunnen werken.